

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., проф. Кузнецова І.О.

(підпис)
“ ” _____
_ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 073 "Менеджмент"
за магістерською програмою професійного спрямування
"Менеджмент організацій"

з теми: **«УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ
ЗАПАСАМИ В ОПТОВО-РОЗДРІБНІЙ АПТЕЧНІЙ МЕРЕЖІ»**

Виконавець

студентка
групи 15-М
спеціальності 8.0306010 «Менеджмент»

Гайдаржи Катерина Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

к.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Кравченко Віра Олексіївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВ ОПТОВО-РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ	6
1.1. Роль товарних запасів у забезпеченні діяльності торговельного підприємства.....	6
1.2. Система управління товарними запасами на підприємствах торгівлі	10
1.3. Аналіз витрат на управління товарними запасами.....	16
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ В АПТЕЧНІЙ МЕРЕЖІ	2
2.1. Загально-економічна характеристика та конкурентне середовище підприємства ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа».....	22
2.2. Дослідження стану й оцінка ефективності управління запасами на ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа».....	30
2.3. Аналіз ефективності стимулювання збуту в аптечній мережі «Аннушка, Хелс Кеа».....	44
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ НА ДОСЛІДЖУВАНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	0
3.1. Удосконалення системи управління товарними запасами.....	50
3.2. Впровадження системи мотивації для персоналу ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа».....	55
ВИСНОВКИ	2
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	6
ДОДАТКИ	2

ВСТУП

Актуальність теми. Фармацевтична галузь України включає в себе виробництво лікарських засобів і виробів медичного призначення, оптову і роздрібну торгівлю, спеціалізоване зберігання і розподіл (дистрибуцію) за допомогою налагодженої збутової мережі (аптеки, аптечні пункти тощо). Фармацевтична галузь виступає як особливий сегмент ринку, оскільки визначає національну та оборонну безпеку країни.

Вже на протязі багатьох років фармацевтичний бізнес в Україні займає вагоме місце і вважається швидкозростаючим та високоприбутковим, саме тому з кожним роком кількість підприємств в даній галузі збільшується.

Актуальність цієї теми полягає в тому, що торгівельна діяльність передбачає отримання прибутку, який залежить від асортименту товарів, при продажу яких формується дохід. Лише за допомогою створення та функціонування правильної системи управління може бути досягнуте ефективне використання товарних ресурсів, яке принесе підприємству економічні вигоди та виділить його в жорсткій конкурентній боротьбі.

Вагомий внесок у формування теоретичних та організаційно – методичних питань управління матеріальними запасами зробили зарубіжні та вітчизняні науковці, а саме: Ю. Беляєвим, Дж. Буканом, К. Заболотньою, Ж.Кожамкуловою, М. Ліндере, А. Стерліговою, В. Саковичем, Х. Фіроном, Д. Шрайбфедером, В. Штундюком, І. Бланк, В. Білик, М. Дарбінян, О.Воскобоева, Ю. Гризанов, Л. Лігоненко, А. Мазаракі, Д. Нечипор, А.Петрова, В. Тупчій, Н. Хоменко та ін.

Мета та задачі дослідження. Метою написання дипломної роботи є розкриття через методологічні, практичні та наукові знання обґрунтування економічної ефективності заходів щодо удосконалення системи управління товарними запасами в оптово-роздрібній аптечній мережі.

Основні завдання при дослідженні системи управління товарними запасами в аптечній мережі полягають в наступному:

- визначити роль товарних запасів у забезпеченні діяльності торговельного підприємства ;
- розглянути систему управління товарними запасами на підприємствах торгівлі;
- проаналізувати витрати на управління товарними запасами;
- надати інформацію стосовно загально-економічної характеристики та конкурентного середовища підприємства ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа»;
- здійснити дослідження стану й оцінку ефективності управління запасами на ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа»;
- провести аналіз ефективності стимулювання збуту в аптечній мережі «Аннушка, Хелс Кеа»;
- запропонувати шляхи удосконалення системи управління товарними запасами;
- впровадити систему мотивації для персоналу ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа».

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є система управління, контролю та економічного аналізу стану та ефективності використання товарних запасів на підприємстві.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є методичні аспекти менеджменту та контролю за використанням товарних запасів в оптово-роздрібній торгівлі та їх практичне застосування в процесі діяльності ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа».

Методи дослідження. У дипломній роботі використовувались такі методи дослідження як фінансовий аналіз - для дослідження фінансових показників діяльності аптечної мережі; синтез - для узагальнення різних аспектів менеджменту та контролю товарно-матеріальних цінностей; економіко-математичне моделювання - для забезпечення дослідження науковими матеріалами; абстрагування - для формування власних висновків на основі аналізу і синтезу; дослідження документів та реєстрів обліку за формою і змістом - для виявлення їхньої відповідності вимогам чинного законодавства України; статистичні і аналітичні розрахунки; порівняння - для зіставлення

даних у динаміці; групування - для визначення залежності показників одне від одного; графічний - для наочного відображення результатів дослідження.

Інформаційною базою виконання дипломної роботи є законодавчі та нормативні документи України, Міжнародні стандарти фінансової звітності, спеціалізовані періодичні видання, навчальні посібники та підручники, матеріали з наукових конференцій і досліджень, а також ресурси мережі Інтернет.

Інформацію для практичної частини дослідження було отримано безпосередньо на ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа», зокрема використовувались розпорядчі документи підприємства, накази керівництва, первинні документи, форми статистичної, фінансової та податкової звітності тощо.

Наукова новизна полягає в удосконаленні й подальшому розвитку методичних підходів до формування системи управління товарними запасами на ТОВ «Аннушка,Хелс Кеа».

Публікація та апробація результатів дослідження. Результати дослідження впроваджено в господарську практику ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа».

За матеріалами дослідження підготовлено до публікації наукову статтю: «Роль товарних запасів у забезпеченні діяльності торговельного підприємства».

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження теоретико-методичних питань, критичної оцінки діючої практики обліку та контролю було встановлено, що управління товарних запасів на ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа» ведеться відповідно до законодавчої бази України, але має певні проблеми шляхи вирішення яких були запропоновані мною та сподіваюсь будуть використані на користь , як у фінансовому стані так і організаційному.

У кваліфікаційній роботі були досліджені наступні питання:

- роль товарних запасів у забезпеченні діяльності торговельного підприємства;
- система управління товарними запасами на підприємствах торгівлі;
- аналіз витрат на управління товарними запасами;
- економічну характеристика підприємства ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа» та конкурентне середовище;
- дослідження стану та оцінка ефективності управління товарними запасами;
- аналіз ефективності стимулювання збуту на ТОВ «Аннушка,Хелс Кеа»;
- удосконалення системи управління товарними запасами;
- впровадження системи мотивації для персоналу ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа».

Управління товарними запасами має базуватись на використанні потужних інформаційних технологій, що дозволять практично щодня спостерігати їхній стан і динаміку, автоматично здійснювати розміщення замовлень через комп'ютерну мережу і поповнювати запаси до оптимального рівня. Контроль запасів здійснюється на основі розрахунку рівня запасів і пов'язаних з ними витрат зокрема витрат на поточні запаси. Основні управлінські рішення щодо матеріальних запасів стосуються визначення термінів і кількості замовлень і впливають на вартість закупаваних товарів,

величину витрат, пов'язаних з оформленням замовлень, величину витрат, на зберігання запасів і розмір збитку, можливу відсутність запасів [8].

Об'єктом дослідження даної дипломної роботи було обрано діяльність Товариства з обмеженою відповідальністю «Аннушка, Хелс Кеа», яке було створено 24 лютого 2010 року.

Основний вид економічної діяльності аптечної мережі - це роздрібна торгівля фармацевтичними товарами. Другорядний вид економічної діяльності ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа» - це оптова торгівля фармацевтичними товарами, товарів медичного призначення та інше. Також підприємство займається випуском власної газети, яка транслює наукові статті, рекламу лікарських засобів, акції та знижки, а також різноманітні конкурси з приємними подарунками.

Аптечна мережа «Аннушка, Хелс Кеа» представлена у трьох містах України (Рис. 2.1): Одеса (26 аптеки), Київ (5 аптек), Дніпро (3 аптеки). Також в Одесі розташовані офіс та оптовий склад.

Основним призначенням товарних запасів в аптеці є забезпечення стійкої пропозиції ліків їх споживачам. Таким чином, асортимент ліків в кожній з ланок товарного обігу є початковим, відправним моментом для створення товарних запасів [22].

Дослідження стану та надання оцінки ефективності управління товарними запасами на ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа» почалося з встановлення в якому стані знаходяться товарні запаси підприємства, як вони поповнюються, та як розподіляються та накопичуються на складах, і найголовніше як швидко вони реалізуються.

На ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа» номенклатурна база складає більше 36 000 найменувань лікарських засобів, товарів медичного призначення, бадів, медичних текстилю та техніки, а також інших товарів (рис.2.3). Звертаю увагу, що номенклатурна база досліджуваного підприємства не поділена на певні категорії, групи чи підгрупи, що ускладнює роботу як адміністративного персоналу, так і робітників аптек.

Менеджери для обробки дефектури використовують програмне забезпечення «LIKIS», дана програма поєднує в собі прайси дистриб'юторів та обробляє дефектуру аптек, яку зтягує менеджер. Обробка відбувається розподілом замовлення на постачальників за найнижчою ціною.

На даний момент ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа» працює з 3-ма найбільшими дистриб'юторами країни, такими як: ТОВ «Бадм», ТОВ «Оптимі-Фарм», ТОВ «Вента». Також активно свою долю нарощують такі постачальники, як: ТОВ «Фіто-Лек», ТОВ «Конекс» та ТОВ «Фармако» тощо.

Провівши аналіз товарних запасів на ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа», необхідно зазначити, що аптечні склади перенасичені неліквідними товарами. На ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа» неліквідними називають товари реалізація яких не здійснювалась більше 180 днів.

Для вирішення цієї проблеми пропоную створення спеціального програмного продукту або можливо купівлю вже створеного та впровадження його у систему обліку підприємства. Сутність такої програми полягає в аналітичній обробці даних щодо товарних запасів на певній торговій точці, швидкість обертання цих товарів, а також можливість визначення на яку іншу точку аптечної мережі можливо перемістити неліквідний товар, де останній зможе в найближчий час реалізуватися. Така програма дозволить зменшити неліквідні товарні запаси підприємства, більш раціонально підійти до реалізації таких товарів, а також зберегти кошти підприємства.

На ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа» проводять акцію місяця на ходові позиції з метою залучення покупців, збільшення продажу певної групи товарів, укріплення положення компанії серед конкурентів та отримання економічних вигод.

На протязі всієї роботи я звертала увагу, що номенклатурна база підприємства потребує значних змін та оптимізацій. Проаналізувавши ринок пропонуємих послуг у сфері автоматизації обліку товарних запасів, було знайдено фірму ТОВ «Проксіма», яка надає своїм клієнтам аналітичну програму «Маріон». Дуже важливим інструментом даної програми є довідник.

Суть цього довідника полягає в створенні єдиної бази лікарських засобів, які зареєстровані на території України і дозволені до реалізації. Таким довідником користуються вже багато підприємств на території України. Сподіваюсь, що з часом такі коди будуть загальнодержавними і будуть використовуватися всіма підприємствами України.

Дана програма дасть змогу ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа» розділити всю номенклатурну базу на фармацевтичні групи та підгрупи, що дозволить більш швидше проводити інвентаризації та більш доцільно отримувати інформацію щодо залишків товарних запасів.

Крім економії часу співробітників аптек і постачальників на обробку документів, робота в онлайн-режимі значно підвищує ефективність замовлення шляхом більш швидкого надання відмов та їх обробку, а також більш швидкого формування замовлення і доставку товару, що згодом призводить до оптимізації оборотних коштів.

Підводячи підсумки хотіло б зазначити, що після успішного проведення маркетингової кампанії разом з компанією «Київський вітамінний завод», що призвело до збільшення збуту певної групи товарів, а також позитивних результатів щодо мотивації персоналу, керівництву підприємства ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа» було запропоновано створення системи мотивації персоналу, шляхом створення профіля у автоматизованій системі обліку підприємства, де будуть накопичуватися бали, які конвертуються у гроші та виплачуються в кінці місяця у вигляді премії.

Вважаємо, що ТОВ «Аннушка, Хелс Кеа» має значний потенціал задля підвищення рентабельності і прибутковості, що дасть змогу показати себе, як перспективну та незалежну фірму на вітчизняному фармацевтичному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс / Електрон. ресурс. - Режим доступу: <http://www.zakon.rada>.
2. Воронко Р. М. Класифікація товарних запасів на підприємствах роздрібної торгівлі / Р. М. Воронко, В. О. Грезенталь // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2012. – Вип. 22.07.
3. Чаплінська А. А. Взаємозв'язок понять «товар» і «товарні запаси» та їхнє місце у системі управління діяльністю торговельного підприємства / А. А. Чаплінська // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2009. – Вип. 2 (34). – С. 142–148.
4. Олініченко К. С. Товарні запаси підприємства: сутність та їх склад / К. С. Олініченко, Л. І. Безгінова // Вісник МСУ. Харків. Економічні науки: зб. наук. праць.– Х., 2011. – Вип. 2. – С. 139–146.
5. Марцин В. С. Економіка торгівлі / В. С. Марцин. – К. : Знання, 2006. – 402 с.
6. Вавдійчик І. М. Товарні ресурси підприємств роздрібної торгівлі та організаційно-економічні форми їх забезпечення [Електронний ресурс] / І. М. Вавдійчик // Науковий огляд. – 2014. – Т. 4, № 3.
7. Тупчій В.А. Управління запасами сировини та товарів в підприємствах ресторанного господарства : дис. ... канд. екон. наук : 08.07.05 / Тупчій Валентина Анатоліївна. – Харків, 2006. – 240 с.
10. Власова Н. О. Формування оптимальної структури капіталу в підприємствах роздрібної торгівлі / Н. О. Власова, Л. І. Безгінова. – Харків : ХДУХТ, 2006. – 160 с.
11. Олініченко К. С. Товарні запаси в роздрібних торговельних підприємствах / К. С. Олініченко // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. пр. – Х. : ХДУХТ, 2011. –430 с.
12. Романчук А. Л. Товарні ресурси» і «товарні запаси»: зміст та правомірність вживання термінів [Електронний ресурс] / А. Л. Романчук. – Режим доступу: www.rusnauka.com/12_KPSN_2012/Economics/7_108715.doc.

13. Використання багатомовних оптимізаційних моделей для удосконалення управління запасами у фармацевтичному виробництві / О. В. Посилкіна, Ю. Є. Новицька, Ю. М. Пенкін, О. Ю. Горбунова // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2012. – № 1(21). – С. 56-61.
14. Вороніна, О. М. Управління збутовою політикою фармацевтичних підприємств-виробників : автореф. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / О. М. Вороніна. – Х. , 2008. – 19 с.
15. Воскобоева, О. В. Стратегія управління товарними запасами / О. В. Воскобоева, О. С. Воскобоева // Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 4 (58). – С. 197-199.
16. Галій, Л. В. Використання сучасних інформаційних технологій у дослідженнях з організації праці спеціалістів фармації : інформ. лист / Л. В. Галій, В. Ю. Васілін. – Х. : Вид-во НФаУ, 2008. – 4 с.
17. Гаркуша, Н. М. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті [Електронний ресурс] / Н. М. Гаркуша, О. В. Цуканова, О. О. Горошанська.
18. Голубєва, С. М. Застосування ABC-аналізу у діяльності інтернаціоналізованої частини Metro Group в Луганському регіоні / С. М. Голубєва, Н. М. Голубєва, Г. А. Цопа // Маркетинг: теорія і практика : зб. наук. праць СНУ ім. В. Даля. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2008. – № 14. – 254 с.
19. Горбунова, О. Ю. Удосконалення логістичного обслуговування клієнтів в системі партнерських відносин промислових фармацевтичних підприємств : автореф. ... канд. фарм. наук : спец. 15.00.01 «Технологія ліків та організація фармацевтичної справи» / О. Ю. Горбунова. – Х., 2011. – 26 с.
20. Григораш, І. О. Аналітична оцінка та перспективи розвитку фармацевтичної галузі України / І. О. Григораш // Стратегія економічного розвитку України : зб. наук. пр. – К. : КНЕУ, 2010. – Вип. 26–27. – С. 104-111.
21. Гришко, С. В. Экономико-математическая модель управления торговыми запасами / С. В. Гришко, Е. В. Пересада // Економіка та управління

підприємствами машинобудівної галузі : проблеми теорії та практики. – 2008. – № 3 (3). – С. 38-50.

22. Громовик, Б. П. Логістичні рішення у збутовій діяльності фармацевтичних фірм / Б. П. Громовик // Фармац. журн. – 2003. – № 3.

23. Громовик, Б. П. Методологічні аспекти управління інтегрованими потоковими процесами у фармацевтичній галузі / Б. П. Громовик // Фармац. журн. – 2003. – № 3. – С. 3-11.

24. Громовик, Б. П. Проблемні питання логістичного обслуговування споживачів лікарських засобів / Б. П. Громовик, С. М. Мокрянин // Фармац. журн. – 2007. – № 4. – С. 20-24.

25. Громовик, Б. П. Теоретико-методологічні та прикладні засади логістичного управління фармацевтичними підприємствами : автореф. ... д-ра. фармац. наук : спец. 15.00.01 «Технологія ліків та організація фармацевтичної справи» / Б. П. Громовик. – К. , 2005. – 31 с.

26. Groshoviy, T. A. Використання методів апріорного ранжування факторів при проведенні маркетингових досліджень / Т. А. Groshoviy, М. Б. Павлюк, О. В. Тригубчак // Економічна освіта та наука : досвід та перспективи : матеріали наук.-практ. конф. – Х., 2007. – С.179-180.

27. Гудзенко, О. П. Оптимізація діяльності оптово-роздрібних фармацевтичних підприємств в сучасних умовах ринку / О. П. Гудзенко, С. В. Барнатович // Вісник фармації. – 2005. – № 2 – С. 43-46.

28. Гудзенко, О. П. Руководство для провизора по работе с клиентом аптеки / О. П. Гудзенко, С. В. Барнатович. – Луганск : ОАО «ЛОТ», 2009.

29. Гудзенко, О. П. Фармація України: реалії та перспективи / О. П. Гудзенко // Фармація України. Погляд у майбутнє : мат. VII Національного з'їзду фармацевтів України:, 15–17 вересн. 2010 р. – Х. : Вид-во НфаУ, 2010. – С. 19-26.

30. Гудзинський, О. Д. Контролінг в системі менеджменту / О. Д. Гудзинський, М. М. Аксентюк, О. М. Деменіна; за заг. ред. О. Д. Гудзинського. – К. : ІПК ДСЗУ, 2009. – 225 с.

31. Гуріна, І. В. Організаційна реструктуризація діяльності фармацевтичних підприємств на засадах логістики і менеджменту якості / І. В. Гуріна // БІЗНЕС ІНФОРМ. – 2011. – № 9. – С. 203-205.
32. Давидюк, Т. В. Систематизація моделей управління матеріальними запасами для прийняття управлінських рішень бухгалтерами-аналітиками / Т. В. Давидюк, І. І. Дорошенко // Молодий вчений. – 2014. – № 6 (09). – С. 109-112.
33. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
34. Долгов, А. П. Теория запасов и логистический менеджмент : методология системной интеграции и принятия эффективных решений / А. П. Долгов. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2004. – 272 с.
35. Дорохов, О. В. Аналіз та вибір інструментів комп'ютерного моделювання для визначення постачальників лікарських засобів / О. В. Дорохов, М. Н. Драшкович, К. В. Калашникова // Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних Сил. – 2010. – № 1 (23). – С. 180-183.
36. Дорохова, Л. П. Порівняння оптових фармацевтичних підприємств з використанням бінарних оцінок параметрів логістичного обслуговування аптечних закладів / Л. П. Дорохова // Вісник фармації. – 2009. – № 1 (57). – С. 54-57.
37. Дроздов, П. А. Управление запасами в цепях поставок : учеб.-метод. пособ. / П. А. Дроздов. – Минск : ИБМТ БГУ, 2014. – 103 с.
38. Дыбская, В. В. Логистика : учеб. / В. В. Дыбская, Е. И. Зайцев, В. И. Сергеев, А. И. Стерлингова ; под ред. В. И. Сергеева. – М. : Эксмо, 2008.
39. Економіка логістичних систем / М. Василевський, І. Білик, О. Дейнега та ін. ; за наук. ред. Є. Крикавського та С. Кубіва. – Львів : Видавництво Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2008. – 596 с.
40. Ермолина, Т. В. Проблемы оптимизации деятельности оптового звена фармацевтического рынка в современных условиях / Т. В. Ермолина, А. М. Битерякова // Экономический вестник фармации. – 2004. – №4. – С. 10-13.

41. Живаева, Т. В. Методика управления товарными запасами с использованием системы контроллинга / Т. В. Живаева // Вестник Московского университета МВД России. – 2011. – № 12. – С. 35-38.

42. Живаева, Т. В. Организационно-информационная модель контроллинга управления товарными запасами [Электронный ресурс] / Т. В. Живаева. – Режим доступа до сайта : http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2010/v3/NV-2010-V3_9.pdf.

43. Жилінська, О. І. Фармацевтичний ринок: Україна в контексті світових тенденцій / О. І. Жилінська, О. В. Чулак // Теоретичні та прикладні питання економіки : зб. наук. пр. – К., 2012. – Вип. 27, т. 1. – С. 252-259.

44. Заика, Ю. М. Выбор системы управления запасами в организации с учетом бизнеса [Электронный ресурс] / Ю. М. Заика // Проблемы и перспективы управления экономикой и маркетингом в организации – 2009. – Спец. вып. – Режим доступа : http://perspectives.utmn.ru/2009_9s/2.8.htm.

45. Зайковская, Г. Г. Решение проблемы оптимизации товарного запаса на предприятиях оптовой торговли с применением методов имитационного моделирования / Г. Г. Зайковская // Логистика. – 2010. – № 4. – С. 18-20.

46. Зайцева, Н. М. Адаптивна система управління поставками та запасами великого металургійного підприємства / Н. М. Зайцева // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 2 (6). – С. 108-115.

47. Зеваков, А. М. Логистика производственных и товарных запасов / А. М. Зеваков, В. В. Петров. – М. : Изд-во Михайлова В. А., 2009. – 421 с.

48. Зоріна О. А. Проблеми аналізу товарних запасів [Електронний ресурс] / О. А. Зоріна // Социально-экономические реформы в контексте интеграционного выбора Украины : матер. IV Междунар. науч.-практ. конф., 15-16 марта 2007 г.

49. Зяблицев, Д. В. Сучасні тенденції розвитку підприємств на ринку лікарських засобів України / Д. В. Зяблицев // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2011. – № 3(17). – С. 58-62.

50. Інфраструктура аптечного ринка України 2018 : більше не значить краще [Електронний ресурс] // Щотижневик Аптека. – 2018. – № 922 (1). – Режим доступу : <http://www.apteka.ua/article/267683>.
51. Інфраструктура аптечного ринка України в разрезі форм власності [Електронний ресурс] // Щотижневик Аптека. – 2018. – № 959 (38). – Режим доступу : <http://www.apteka.ua/article/307423>.
52. Іванова, З. О. Особливості формування системи контролінгу на підприємствах / З. О. Іванова // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 6. – С. 136-142.
53. Кублікова Т. Б. Напрямки розвитку інститутів спільного інвестування в Україні / Т. Б. Кублікова // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2009. – Вип. 37. - С. 65-69.
54. Кублікова Т. Б. Основні функції ринку цінних паперів інститутів спільного інвестування / Т. Б. Кублікова // Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ. – 2009. – № 3 (19). – С. 89-92.
55. Коломицева, А. О. Формування системи управління запасами промислових підприємств / А. О. Коломицева, А. Д. Гузенко // Стратегічний розвиток національної економіки, регіонів і підприємств : моделі і методи ефективного стратегічного планування соціально-економічного розвитку : матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Донецьк, 15–17 лист. 2012 р. – Донецьк : ДонДУУ, 2012. – С. 58-62.